

ปัญหาทางกฎหมายในการควบคุมการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรัง

Legal problems to Control the operation of The Edible-nest Swiftlet House

วิมลรัตน์ แซ่หลี* และวายุภักษ์ ทาบุญมา**

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

1 ม. 4 ต.ท่าจั่ว อ.เมืองนครศรีธรรมราช จ.นครศรีธรรมราช 80280

Wimonrat Saelee and Vayupak Thaboonma

Faculty of Humanities and Social Sciences

Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

1 Moo 4, Tha Ngio, Mueang Nakhon Si Thammarat

Nakhon Si Thammarat Province, 80280

Email: wimonrat_sae@nstru.ac.th, vayupak_tab@nstru.ac.th

Received: February 27, 2025

Revised: May 15, 2025

Accepted: May 19, 2025

บทคัดย่อ

นกแอ่นกินรังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 ในลำดับที่ 857 ที่ไม่อนุญาตให้ผู้ใดเลี้ยงหรือครอบครอง แต่อนุญาตให้สามารถเก็บรังได้โดยการขออนุญาตจากกรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืช นกแอ่นกินรังถือเป็นสัตว์เศรษฐกิจเนื่องจากรังนกแอ่นกินรังมีมูลค่าสูงและเป็นสินค้าส่งออกสำคัญไปยังประเทศจีน ปัจจุบันมีการประกอบกิจการอาคารรังนกแอ่นกินรังมากขึ้นซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ชุมชน และประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อนรำคาญ เช่น กลิ่น มูลนก เสียง พาหนะนำโรค

การวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความเป็นมา แนวคิดของการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรัง ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรัง 2) ศึกษากฎหมายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบ

* ผู้ประพันธ์อันดับแรก (First Author), อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

** ผู้ประพันธ์บรรณกิจ (Corresponding Author), ผู้ช่วยศาสตราจารย์, อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

กิจการอาคารนกแอ่นกินรัง 3) ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทยกับกฎหมายประเทศมาเลเซีย 4) ศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมปัญหาที่เกิดจากการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรัง 5) เสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัยพบว่าปัจจุบันการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังนั้นยังไม่มีกฎหมายเป็นการเฉพาะในเรื่องการขออนุญาตประกอบกิจการ กำหนดสถานที่ตั้ง มาตรฐานตัวอาคาร ระบบจัดการด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อม จึงยังขาดความชัดเจนและขาดประสิทธิภาพในการควบคุมดูแล ผู้วิจัยจึงเห็นว่า 1) ควรแก้ไขกฎหมายให้นกแอ่นกินรังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เลี้ยงหรือเพาะพันธุ์ได้เพื่อส่งเสริมเป็นธุรกิจเชิงพาณิชย์เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนและประเทศ 2) ควรตรากฎหมายมาบังคับใช้ในการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นเป็นการเฉพาะโดยกำหนดรายละเอียดต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน 3) ควรมีการบูรณาการจากทุกภาคส่วนทั้งผู้ประกอบการ ประชาชนในพื้นที่ รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

คำสำคัญ : ปัญหาทางกฎหมาย, การประกอบกิจการ, อาคารนกแอ่นกินรัง, นกแอ่นกินรัง

Abstract

The Edible-nest Swiftlet (The *Aerodramus fuciphagus*) is a protected wild animal under the Wild Animal Conservation and Protection Act, B.E. 2562 (2019) No. 857, which does not allow anyone to raise or possess it, but it can be collected of nests by requesting permission from the Department of National Parks, Wildlife and Plant Conservation. The Edible-nest Swiftlet are considered economic animals because their nests are highly valued, which is an important export product to China. Nowadays, there are more businesses operating The Edible-nest swiftlet houses, it affects the environment, communities and people in the nearby areas, such as smells, bird dropping, noise and disease.

This research aims to 1) Study the background and concept of the swiftlet house business, problems and impact arising from the swiftlet house business. 2) Study the Wild Animal Conservation and Protection Act, B.E. 2562 (2019), the Public Health Act, B.E. 2535 (1992), and the Building Control Act, B.E. 2522 (1979) which involve the operation of the swiftlet house business. 3) Study of the comparison of Thai law and Malaysian law in relation to swiftlet house 4) Study and analyze the legal issues involved in Controlling the problems arising from the operation of swiftlet house 5) Propose guidelines to improve the laws related to the operation of the swiftlet house to be more appropriate and effective.

The research results found that currently, there are no specific laws for the operation of the swiftlet house regarding permission to operate the business, specifying the location, the swiftlet house standards, healthy and environmental management systems. Therefore, there is still a lack of clarity and efficiency in supervision and control. The researcher believes that 1) The Law should be amended to make The Edible-nest Swiftlet (*The Aerodramus fuciphagus*) a protected wild animal that can be raised or bred to promote them as a commercial business to generate income for the community and the country. 2) There should be a specific law to enforce the operation of the swiftlet houses, specifying the details clearly. 3) There should be integration from all sections, including business operation, local people, and officials from relevant government, to solve problems effectively and fairly for all parties.

Keywords: Legal problems, Operations, The Edible-nest Swiftlet House, The Edible-nest Swiftlet

1. บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นกแอ่นกินรังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 ในลำดับที่ 857 (*Aerodramus fuciphagus* หรือ *Aerodramus gemani*) ตามกฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ.2567 นกแอ่นกินรังถือเป็นสัตว์เศรษฐกิจที่สร้างรายได้ให้กับประเทศไทย

รังนกแอ่นจัดเป็นอาหารเพื่อสุขภาพเพราะคุณค่าทางอาหารสูง ช่วยฟื้นฟูร่างกาย และช่วยชะลอวัย จึงเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญและมีราคาสูงเป็นที่ต้องการของผู้บริโภคโดยเฉพาะชาวจีน ทำให้ปัจจุบันมีการประกอบกิจการอาคารรังนกแอ่นหรือ “รังนกบ้าน” มากขึ้น โดยการสร้างอาคารเพื่อให้นกแอ่นกินรังมาอาศัยทำรัง แม้ว่าตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 ได้กำหนดให้นกแอ่นกินรังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองและห้ามมิให้ผู้ใดครอบครอง แต่การประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังนั้นไม่ถือว่าผู้ประกอบการได้ครอบครองนกแอ่นกินรังเพราะนกแอ่นกินรังบินเข้ามาอยู่เอง ไม่ได้จับหรือขัง ไม่ได้ให้อาหาร นกยังบินเข้าออกได้อย่างอิสระตามธรรมชาติ จึงไม่ต้องแจ้งการครอบครองและไม่เป็นความผิดตามมาตรา 17 ส่วนของรังนกแอ่นเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2567 ได้มีการออก “ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่องกำหนดชนิดสัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังได้ พ.ศ.2567” ข้อ 3 กำหนดให้นกแอ่นกินรังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้เก็บ ทำอันตรายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังได้ และได้มีการออก “ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชว่าด้วยการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตให้เก็บ ทำอันตรายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าคุ้มครองที่ไม่ใช่สัตว์น้ำ พ.ศ.2567” ข้อ 4 กำหนดให้ผู้ใดที่ประสงค์จะเก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของนกแอ่น ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ดังนั้นหากผู้ประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังได้มีการขอใบอนุญาตเก็บรังนกแล้ว การเก็บและครอบครองรังนกก็ไม่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 จึงทำให้รังนกบ้านกลายเป็นรังนกที่ถูกกฎหมายและสามารถส่งออกได้ ทำให้มีผู้ประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังเพิ่มมากขึ้น โดยจะสร้างอาคารหรือดัดแปลงอาคารที่ตั้งอยู่ในบริเวณชุมชนที่อยู่อาศัย จึงส่งผลกระทบต่อประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อนและเป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัย เช่น มลนก กลิ่นมูลนก เชื้อโรค ไรนก เป็นพาหะนำโรค ความชื้นของผนังอาคารทำให้บ้านที่อยู่ติดกันมีความชื้นไม่เหมาะกับการอยู่อาศัย อีกทั้งยังมีการเปิดเสียงเรียกนกผ่านลำโพงเสียงดังก่อความเดือดร้อนรำคาญ จนเกิดเป็นปัญหาข้อพิพาทระหว่างผู้ประกอบกิจการกับชาวบ้านในพื้นที่ใกล้เคียง ในปัจจุบันการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังมีการควบคุมดูแลภายใต้บทบังคับของกฎหมายที่เกี่ยวข้องตามแต่ละกรณีไป ได้แก่ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2561 แต่ยังไม่มียกกฎหมายเฉพาะที่มาควบคุมดูแลในเรื่องนี้โดยตรงจึงยังขาดความชัดเจนและขาดประสิทธิภาพในการควบคุมดูแลเพื่อให้การประกอบ

กิจการเป็นไปอย่างเหมาะสมและลดปัญหาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชุมชน จึงควรศึกษาวิจัย ปัญหาทางกฎหมายในการควบคุมการประกอบกิจการอาคารนกอ่อนกนรังเพื่อหาแนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความเป็นมา แนวคิดของการประกอบกิจการอาคารนกอ่อนกนรัง ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการประกอบกิจการอาคารนกอ่อนกนรัง
2. เพื่อศึกษากฎหมายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอาคารนกอ่อนกนรัง
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายประเทศไทยกับกฎหมายประเทศมาเลเซีย
4. เพื่อศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมปัญหาที่เกิดจากการประกอบกิจการอาคารนกอ่อนกนรัง
5. เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอาคารนกอ่อนกนรังให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

1.3 สมมติฐานของการวิจัย

การประกอบกิจการอาคารนกอ่อนกนรังนั้นยังไม่มีกฎหมายเฉพาะที่บังคับใช้เพื่อควบคุมดูแลการประกอบกิจการ แต่ใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ซึ่งยังไม่มีกฎหมายที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพในการควบคุมดูแล จึงควรมีการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้ความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพในทุกด้าน ทั้งด้านสถานที่ตั้งอาคารและสาธารณสุขที่ต้องมีความปลอดภัยต่อประชาชนในชุมชน

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยจะทำการศึกษาความเป็นมา ความหมาย แนวคิด ทฤษฎี และปัญหาผลกระทบที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอาคารนกอ่อนกนรัง กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอาคารนกอ่อนกนรัง ได้แก่ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ประกาศระเบียบ คำสั่ง เอกสารตำราต่าง ๆ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอาคารนกอ่อนกนรัง เพื่อนำผลการศึกษามาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอาคารนกอ่อนกนรังให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

1.5 ระเบียบวิธีวิจัย

ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพโดยเป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ทำการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ระเบียบ คำสั่ง เอกสารตำราต่าง ๆ คู่มือการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง งานวิจัยที่

เกี่ยวข้องที่กับการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรัง และนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามา วิเคราะห์โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อให้เห็นถึง ปัญหาทางกฎหมายในการควบคุมการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังในประเทศไทย พร้อมทั้งเสนอแนวทางการแก้ไขปัญหาที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบความเป็นมา ความหมาย แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประกอบ กิจการอาคารนกแอ่นกินรัง ปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการประกอบกิจการอาคารนกแอ่น กินรัง
2. ได้ทราบถึงกฎหมายพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ที่ เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรัง
3. ได้ทราบความแตกต่างระหว่างกฎหมายประเทศไทยกับกฎหมายประเทศมาเลเซีย ที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรัง
4. ได้ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมปัญหาที่เกิดจากการ ประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรัง
5. ได้แนวทางในการแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอาคาร นกแอ่นกินรัง ได้แก่ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 พระราชบัญญัติการ สาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ให้มีความเหมาะสม มีประสิทธิภาพ และเป็นธรรมกับทุกฝ่าย

2. ผลการวิจัย

2.1 ผลการศึกษาความเป็นมา แนวคิดของการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรัง และปัญหาและผลกระทบที่เกิดจากการประกอบกิจการอาคารนกแอ่น

2.1.1 ความเป็นมา และแนวคิดของการประกอบกิจการอาคารนกแอ่น

นกแอ่นกินรัง (*Aerodramus fuciphagus* หรือ *Aerodramus germani*) มีการกระจายพันธุ์ตั้งแต่ด้านตะวันตกของมหาสมุทรอินเดียจนถึงเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยเฉพาะตามหมู่เกาะต่าง ๆ ในประเทศไทยนกแอ่นกินรังอยู่กระจายตั้งแต่ภาคตะวันออกเฉียง ใต้ ถึงภาคใต้ แทบทุกจังหวัด¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในภาคใต้บริเวณชายฝั่งทั้งอ่าวไทย และอันดามัน ปัจจุบันยังไม่มีข้อมูลจำนวนประชากรนกแอ่นกินรังที่ชัดเจนมีเพียงการประเมิน สถานภาพจำนวนโดยอ้างอิงจากสหภาพนานาชาติเพื่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและทรัพยากรธรรมชาติ (The IUCN Red List of Threatened Species) โดย BirdLife International 2016 ซึ่งพบว่า

¹ นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์ และคณะ, “ความรู้พื้นฐานด้านนกแอ่นกินรังเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลาย ทางชีวภาพอย่างยั่งยืน,” *วารสารวนศาสตร์ไทย* 40, ฉ.1 (มกราคม-มิถุนายน 2564): 170-171.

สถานภาพนกแอ่นกินรังในระดับโลกอยู่ในเกณฑ์มีความเสี่ยงน้อยต่อการสูญพันธุ์ และมีพื้นที่การกระจายพันธุ์กว้างขวางขึ้น แต่แนวโน้มของนกแอ่นกลับมีจำนวนลดลง เนื่องจากมีการคุกคามในการเก็บเกี่ยวไข่และรังนก และคาดว่าประชากรนกแอ่นกินรังเต็มวัยมีไม่น้อยกว่า 10,000 ตัว และมีแนวโน้มลดลงไม่เกินร้อยละสิบในช่วง 10 ปี² นับตั้งแต่ปี 2016 เป็นต้นไป

ประเทศไทยกำหนดให้นกแอ่นกินรังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 ในลำดับที่ 857 นกแอ่นกินรัง (*Aerodramus fuciphagus* หรือ *Aerodramus germani*) ตามกฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ.2567³

รังนกแอ่น รังนกแอ่นเกิดจากสารคัดหลั่งจากต่อมน้ำลายของนกแอ่นกินรัง ลักษณะจะมีสีขาว เหนียว โดยนกแอ่นจะใช้เวลาในการสร้างรังนกประมาณ 30-54 วัน⁴ รังนกแอ่นมีเอนไซม์สูงทำให้มีสารอาหารประเภทโปรตีนสูง⁵ มีประโยชน์ต่อร่างกายจึงนิยมบริโภคเพื่อสุขภาพ ช่วยฟื้นฟูร่างกาย และช่วยชะลอวัย ส่วนใหญ่นกแอ่นกินรังจะอาศัยและทำรังในถ้ำ ดังนั้นรังนกจึงเก็บได้ยากและมีปริมาณไม่มากนักเมื่อเทียบกับความนิยมของผู้บริโภคโดยเฉพาะชาวจีน ประเทศจีนเป็นตลาดรังนกที่ใหญ่ที่สุดในโลกมีสัดส่วนการบริโภครังนกร้อยละ 80 ของการบริโภคทั่วโลก และเป็นประเทศที่นำเข้ารังนกมากที่สุด รังนกจึงกลายเป็นสินค้าส่งออกที่สำคัญที่ทำรายได้จำนวนมาก ปัจจุบันหลายประเทศจึงได้ส่งเสริมให้มีการผลิตรังนกในรูปแบบของฟาร์มนกแอ่นจนกลายเป็นอุตสาหกรรมรังนกที่สำคัญและสร้างรายได้จำนวนมาก เช่น ประเทศอินโดนีเซียและประเทศมาเลเซีย ประเทศที่ส่งออกรังนกมากที่สุด คือ ประเทศอินโดนีเซีย ประเทศมาเลเซีย และประเทศไทย ประเทศเวียดนาม ตามลำดับ โดยข้อมูลจาก GACC พบว่า ในช่วงเดือนมกราคม – ตุลาคม พ.ศ.2023 ประเทศจีนนำเข้ารังนกทั้งหมด 485,446 กิโลกรัม มูลค่า 4,173,326,870 หยวน แบ่งเป็นรังนกจากประเทศอินโดนีเซีย 2,821,457,029 หยวน (ประมาณ 13,063,346,044 บาท) รังนกจากประเทศมาเลเซีย 1,347,212,193 หยวน (ประมาณ 6,237,592,453 บาท) และรังนกจากประเทศไทย 4,657,648 หยวน

² สภาผู้แทนราษฎร, “กระทู้ถามแยกเฉพาะที่ 361/ร.,” 2565,

https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/146/T_0041.PDF, สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2567.

³ กฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ.2567, ข้อ 3, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 141 ตอนที่ 58 ก (24 กันยายน 2567): 34.

⁴ โอภาส ขอบเขตต์, *นกในเมืองไทย เล่ม 2* (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวนศาสตร์ ภาควิชาชีววิทยา ป่าไม้, 2542), อ้างถึงใน นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์ และคณะ “ความรู้พื้นฐานด้านนกแอ่นกินรังเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน,” *วารสารวนศาสตร์ไทย* 40, ฉ.1 (มกราคม-มิถุนายน 2564): 169-175.

⁵ สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, “ฐานข้อมูลส่งเสริมและยกระดับคุณภาพสินค้า OTOP,” 2567, <http://otop.dss.go.th/index.php/en/knowledge/informationrepack/343-edible-bird-nest?showall=&start=12>, สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2567.

1) ปัญหาเชื้อโรค พาหะนำโรคต่าง ๆ เช่น โรคไข้หวัดนก โรคปอดอักเสบ โรคเยื่อหุ้มสมองอักเสบ มุลนกอาจมีเชื้อราทำให้ติดเชื้อในระบบทางเดินอาหารหรือหากเข้าสู่ปอดก็ส่งผลกระทบต่อสมองและอาจมีอาการรุนแรงถึงขั้นเสียชีวิต

2) ปัญหากลิ่นเหม็นรบกวนจากมูลของนกแอ่นกินรัง

3) ปัญหาเสียงรบกวนจากเสียงนกร้องและเสียงจากลำโพงที่ใช้เรียกนก

การประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังไม่ผิดกฎหมายโดยตรงและยังทำรายได้จำนวนมากให้แก่ผู้ประกอบการแต่กลับไม่มีกฎหมายมาควบคุมดูแลอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อนมีการร้องเรียนปัญหาต่อหน่วยงานภาครัฐ จนกลายเป็นความขัดแย้งและข้อพิพาทกันในชุมชน ประชาชนผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนบางพื้นที่ได้มีการรวมตัวกันฟ้องผู้ประกอบการให้รับผิดชอบใช้ค่าเสียหาย

2.2 ผลการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังกฎหมายไทย

จากการวิจัยพบว่า การประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังมีส่วนเกี่ยวข้องกับกฎหมายหลายฉบับ ดังนี้

2.2.1 พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562⁷

มาตรา 4 วางหลักกำหนดความหมายสัตว์ป่าคุ้มครองคือสัตว์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศ หรือมีจำนวนลดลงจนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ซึ่งต้องได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย

มาตรา 14 วรรคสอง วางหลักกำหนดว่าห้ามเก็บ ทำอันตราย หรือครอบครองรังของสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่เป็นรังของสัตว์ป่าคุ้มครองที่รัฐมนตรีกำหนดและได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่

มาตรา 17 วางหลักกำหนดห้ามมิให้บุคคลใดครอบครองสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือซากสัตว์ป่า เว้นแต่ได้รับอนุญาต เช่น กรณีสวนสัตว์ที่ได้รับใบอนุญาต หรือการครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ตามเงื่อนไขของกฎหมาย

กรณีรังของนกแอ่นกินรังนั้นสามารถเก็บหรือครอบครองได้โดยจะต้องขออนุญาตจากเจ้าหน้าที่

2.2.2 กฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ.2567⁸ ข้อ 3 “กำหนดให้นกแอ่นกินรังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง ตามลำดับ 857”

⁷ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 71 ก (29 พฤษภาคม 2562): 104.

⁸ กฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ.2567, ข้อ 3, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 141 ตอนที่ 58 ก (24 กันยายน 2567): 34.

2.2.3 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดชนิด สัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังได้ พ.ศ.2567⁹ ข้อ 3 “กำหนดให้นกแอ่นกินรังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ใน ครอบครองซึ่งรังได้”

2.2.4 ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชว่าด้วยการขอรับ ใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตให้เก็บทำอันตรายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ ป่าคุ้มครองที่ไม่ใช่สัตว์น้ำ พ.ศ.2567¹⁰ ข้อ 4 “กำหนดให้ผู้ใดที่ประสงค์จะเก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของนกแอ่น ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่”

2.2.5 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535¹¹

มาตรา 25 วางหลักไว้ว่า กำหนดให้บางกรณีถือเป็นเหตุรำคาญ เช่น การเลี้ยง สัตว์ในปริมาณหรือวิธีที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ การกระทำที่ทำให้เกิดกลิ่น เสียง ฝุ่น หรือ มลพิษอื่น ๆ จนเป็นอันตรายต่อสุขภาพ

มาตรา 26 วางหลักไว้ว่า เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจห้ามและระงับเหตุ รำคาญ รวมถึงดูแลและบำรุงรักษาพื้นที่สาธารณะให้ปลอดจากเหตุรำคาญ

มาตรา 28 วางหลักไว้ว่า หากเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชน เจ้าพนักงาน ท้องถิ่นสามารถออกคำสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองดำเนินการแก้ไขภายในเวลาที่กำหนด และอาจจะวิธีแก้ไขหรือป้องกันเหตุรำคาญในอนาคต

มาตรา 28/1 วางหลักไว้ว่า หากเหตุรำคาญเกิดขึ้นในวงกว้างจนเป็นอันตราย ต่อสุขภาพสาธารณะ เจ้าพนักงานท้องถิ่นสามารถประกาศให้พื้นที่นั้นเป็นเขตควบคุมเหตุ รำคาญ และดำเนินมาตรการป้องกันตามที่กำหนด หากสถานการณ์คลี่คลายแล้ว ต้องประกาศ ยกเลิกเขตควบคุมโดยเร็ว

2.2.6 กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560¹²

ข้อ 5 วางหลักไว้ว่า ให้ผู้ดำเนินกิจการที่อยู่ในประเภทที่ราชการส่วนท้องถิ่น ออกข้อกำหนดควบคุมไว้แล้ว ต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้ อย่างไรก็ตาม หากท้องถิ่นใดยังไม่ได้ออกข้อบัญญัติควบคุมกิจการบางประเภท เช่น การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และอนุบาลสัตว์ทุกชนิด

⁹ ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดชนิดสัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังได้ พ.ศ.2567, ข้อ 3, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 141 ตอนพิเศษ 324 ง (26 พฤศจิกายน 2567): 63.

¹⁰ ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชว่าด้วยการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตให้เก็บทำ อันตรายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าคุ้มครองที่ไม่ใช่สัตว์น้ำ พ.ศ.2567, ข้อ 4, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 141 ตอนพิเศษ 323 ง (25 พฤศจิกายน 2567): 29.

¹¹ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 38 (5 เมษายน 2535): 27.

¹² กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560, ข้อ 5 ข้อ 6, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 80 ก (4 สิงหาคม 2560): 15.

กิจการเหล่านั้นจึงไม่อยู่ภายใต้หลักเกณฑ์ที่กำหนด ทำให้ประชาชนอาจไม่ได้รับการคุ้มครองด้านสุขภาพตามกฎหมายสาธารณสุข

ข้อ 6 วางหลักไว้ว่า ให้สถานประกอบกิจการต้องตั้งอยู่ห่างจากสถานที่สำคัญ เช่น ศาสนสถาน โรงพยาบาล สถานศึกษา สถานเลี้ยงเด็ก และสถานดูแลผู้สูงอายุหรือผู้ป่วยพักฟื้น หากอยู่ในระยะที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชน ต้องมีระบบป้องกันผลกระทบที่มีประสิทธิภาพ

2.2.7 ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558¹³

ข้อ 3 ให้กิจการดังต่อไปนี้เป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ 1. กิจการที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง (1) “การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิด” ซึ่งมีขอบเขตความหมายหมายถึง “สถานที่ที่ทำการเพาะพันธุ์สัตว์ หรือเลี้ยงสัตว์หรืออนุบาลสัตว์ทุกชนิด โดยไม่ได้มีการจำกัดจำนวนตัวและกิจการที่มีกิจกรรมเกี่ยวกับการเลี้ยงสัตว์นั้นต้องเป็นสัตว์ที่สามารถเลี้ยงได้โดยไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง”

2.2.8 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2562¹⁴

มาตรา 21 “ผู้ใดจะก่อสร้าง ดัดแปลง หรือเคลื่อนย้ายอาคารต้องได้รับใบอนุญาตจากเจ้าพนักงานท้องถิ่น หรือแจ้งต่อเจ้าพนักงานท้องถิ่นและดำเนินการตามมาตรา 39 ทวิ”

มาตรา 65 “ผู้ใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 21 ... ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามเดือน หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ...”

2.2.9 กฎกระทรวง ฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522¹⁵

ข้อ 3 “ในกรณีที่อาคารซึ่งก่อสร้าง ดัดแปลงหรือเคลื่อนย้ายโดยได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 มีสภาพหรือมีการใช้ที่อาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิตร่างกาย หรือทรัพย์สิน หรืออาจไม่ปลอดภัยจากอัคคีภัย หรือก่อให้เกิดเหตุรำคาญหรือกระทบกระเทือนต่อการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคารดำเนินการแก้ไข...”

¹³ ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558, ข้อ 3, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 132 ตอนพิเศษ 165 ง (17 กรกฎาคม 2558): 16.

¹⁴ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522, มาตรา 21 มาตรา 65, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 96 ฉบับพิเศษ ตอนที่ 80 (14 พฤษภาคม 2522): 1.

¹⁵ กฎกระทรวง ฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522, ข้อ 3, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 114 ตอนที่ 52 ก (2 ตุลาคม 2540): 1.

2.2.10 พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2562¹⁶

มาตรา 37 “ในเขตที่ใช้บังคับผังเมืองรวมแล้ว ห้ามบุคคลใดใช้ประโยชน์ที่ดินผิดไปจากที่ได้กำหนดไว้ในผังเมืองรวม หรือปฏิบัติการใด ๆ ซึ่งขัดกับข้อกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินของผังเมืองรมนั้น...”

จากการวิจัยพบว่าพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 กฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ.2567 ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดชนิดสัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังได้ พ.ศ.2567 และระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชว่าด้วยการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าคุ้มครองที่ไม่ใช่สัตว์น้ำ พ.ศ.2567 เป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องในส่วนของ การควบคุมดูแลนกแอ่นกินรังซึ่งเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองรวมถึงควบคุมดูแลรังนกแอ่นกินรังด้วยเพื่อคุ้มครองไว้ไม่ให้สูญพันธุ์เพราะเป็นสัตว์ที่มีผลกระทบต่อระบบนิเวศ พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 เกี่ยวข้องในเรื่องของสุขอนามัยของประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ที่มีการประกอบกิจการที่ได้รับผลกระทบหรือเดือดร้อนรำคาญจากการประกอบกิจการ พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2562 เกี่ยวข้องในการควบคุมดูแลการขออนุญาตสร้างอาคาร พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2562 เกี่ยวข้องในการควบคุมดูแลกำหนดพื้นที่ในการตั้งอาคารนกแอ่นกินรัง

2.3 ผลการศึกษากฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังในประเทศไทย

จากการวิจัยพบว่าประเทศไทยผลิตและส่งออกรังนกแอ่นกินรังอยู่ในลำดับที่สองของโลกรองจากประเทศอินโดนีเซีย โดยได้มีการส่งออกรังนกไปยังบริเวณหมู่เกาะมาเลเซีย สาธารณรัฐประชาชนจีน ฮองกง ไต้หวัน¹⁷ ประเทศไทยเขีย้นั้นมีนโยบายชัดเจนในการส่งเสริมการเลี้ยงนกแอ่นกินรังให้มีการทำเป็นฟาร์มนกแอ่นเชิงอุตสาหกรรมและพาณิชย์ โดยได้มีการส่งเสริมจากรัฐบาล และมีกฎหมายมาควบคุมดูแลที่เกี่ยวข้องกับการทำฟาร์มนกแอ่นหลายฉบับ ทั้งในระดับรัฐบาลกลางและระดับท้องถิ่นและมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการประกอบกิจการ โดยจะต้องมีการขออนุญาตและจดทะเบียนตามกฎหมาย กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการฟาร์มนกแอ่นในประเทศไทย มีดังนี้

¹⁶ พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ. 2562, มาตรา 37, ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 71 ก (29 พฤษภาคม 2562): 27.

¹⁷ อมรรรัตน์ อ่ำมาตเสนา, “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการผลิตรังนกจากบ้านนกแอ่นกินรังในมาเลเซีย และแนวทางการออกแบบกฎหมายควบคุมการผลิตของประเทศไทย,” *วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี* 11, ฉ.1 (มกราคม - มิถุนายน 2566): 73.

2.3.1 Environmental Quality Act 1974¹⁸

มาตรา 21 อำนาจในการกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับการปล่อย การปลดปล่อย ฯลฯ รัฐมนตรีภายหลังจากที่ได้ปรึกษาสภาแล้ว อาจออกข้อบังคับเพื่อกำหนดเงื่อนไขสำหรับการปล่อย ปลดปล่อย หรือทิ้งสารอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม มลพิษ หรือของเสีย รวมถึงการปล่อยเสียงรบกวน

มาตรา 22 ข้อจำกัดเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ ห้ามบุคคลใดปล่อยหรือปลดปล่อยสารอันตรายต่อสิ่งแวดล้อม มลพิษ หรือของเสียสู่อากาศได้ เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาต และต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในมาตรา 21 บุคคลจะถือว่าเป็นผู้ปล่อยมลพิษสู่อากาศ

- (a) วางสิ่งใด ๆ ในที่ที่สามารถลอยสู่อากาศได้
- (b) ก่อให้เกิดหรือปล่อยกลิ่นเหม็นรุนแรง หรือกลิ่นไม่พึงประสงค์
- (c) เผาของเสียจากการค้า กระบวนการหรืออุตสาหกรรม
- (d) ใช้อุปกรณ์เผาไหม้เชื้อเพลิงที่ไม่มีอุปกรณ์ควบคุมหรือกำจัดมลพิษที่เหมาะสม

เหมาะสม

ผู้ใดฝ่าฝืนจะมีความผิดและต้องรับโทษปรับไม่เกิน 100,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากยังคงละเมิดต่อไปหลังได้รับคำสั่งจากอธิบดี จะถูกปรับเพิ่มเติมไม่เกิน 1,000 ริงกิตต่อวัน

มาตรา 23 ข้อจำกัดเกี่ยวกับมลพิษทางเสียง ห้ามบุคคลใดสามารถปล่อย ทำให้เกิด หรืออนุญาตให้มีเสียงที่มีปริมาณ ความเข้ม หรือคุณภาพเกินกว่าข้อกำหนด เว้นแต่จะได้รับใบอนุญาต ผู้ใดฝ่าฝืนจะมีความผิดและต้องรับโทษปรับไม่เกิน 100,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และหากยังคงละเมิดต่อไปหลังได้รับคำสั่งจากอธิบดี จะถูกปรับเพิ่มเติมไม่เกิน 500 ริงกิตต่อวัน

2.3.2 Local Government Act 1976¹⁹

มาตรา 72 ให้อำนาจสภาท้องถิ่นในการออกข้อบังคับเกี่ยวกับสุขอนามัยและการป้องกันเหตุรำคาญ

มาตรา 107 กำหนดให้การดำเนินกิจการที่อาจก่อให้เกิดเหตุรำคาญต้องได้รับอนุญาตจากสภาท้องถิ่น

¹⁸ Government of Malaysia, “Environmental Quality Act 1974 Section 21, Section 22, Section 23,” 2001, https://ewaste.doe.gov.my/wp-content/uploads/2020/12/Environmental_Quality_Act_1974_-_ACT_127.pdf, accessed November 30, 2024.

¹⁹ Government of Malaysia, “Local Government Act 1976 Section 72, Section 107,” 2012, <https://faolex.fao.org/docs/pdf/mal130371.pdf>, accessed November 30, 2024.

2.3.3 Wildlife Conservation Act 2010²⁰ มาตรา 10 ห้ามการจับหรือครอบครอง สัตว์ป่าที่ได้รับการคุ้มครองโดยไม่ได้รับอนุญาต

มาตรา 68 กำหนดบทลงโทษสำหรับการกระทำที่เป็นอันตรายต่อที่อยู่อาศัยของสัตว์

2.3.4 แนวทางปฏิบัติสำหรับอุตสาหกรรมการเลี้ยงนกแอ่นกินรังที่กำหนดขึ้นโดย กรมสัตว์ป่า (The Wildlife Department)²¹ เพื่อกำหนดมาตรฐานของอาคารนกแอ่นหรือ ฟาร์มนกแอ่น โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

1) อาคารนกแอ่นจะต้องไม่สร้างในเขตเมือง เทศบาล แหล่งชุมชน พื้นที่อยู่อาศัย โรงเรียน สถานพยาบาล สถานที่ประกอบพิธีกรรม พื้นที่กักเก็บน้ำ หรือสถานที่สาธารณะใดๆ และได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2519 (Town and Country Planning Act 1976) และได้รับอนุญาตให้ปลูกสร้างอาคารตามพระราชบัญญัติทางจราจร การระบายน้ำ และอาคาร พ.ศ. 2517 (Street, Drainage and Building Act 1974

2) อาคารนกแอ่นที่ตั้งอยู่ภายในเขตอำนาจของท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ท้องถิ่นอาจ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินตามแผนเขตหรือผังท้องถิ่น

3) อาคารนกแอ่นจะต้องไม่สร้างขึ้นภายในรัศมี 100 เมตรจากสนามบิน และ ภายในรัศมี 5 กิโลเมตรจากพื้นที่ลงจอดเครื่องบิน

4) ผู้ประกอบกิจการอาคารนกแอ่นจะต้องแนบแผนที่ตั้งของอาคารไปพร้อมกับ แบบฟอร์มการขอใบอนุญาตจากกรมสัตว์ป่า

5) การประกอบกิจการจะต้องทำในพื้นที่เพื่อเกษตรกรรมที่ได้รับอนุญาตเท่านั้น

6) ผู้ประกอบกิจการจะต้องทำความสะอาดและมีการกำจัดของเสียอย่างเป็น ระบบภายในฟาร์มรังนกและพื้นที่โดยรอบ

7) ผู้ประกอบกิจการจะต้องควบคุมดูแลปัญหาที่อาจส่งผลกระทบต่อสุขภาพของ ประชาชนบริเวณโดยรอบ เช่น กลิ่นเหม็น ยุง แมลงวัน และความสะอาด

8) การใช้งานเครื่องบันทึกเสียงนกแอ่นจะต้องตั้งไม่เกิน 55 เดซิเบล ลำโพง ควรจะเอียงขึ้นไปยังท้องฟ้าที่มุม 60 องศา และเจ้าของกิจการสามารถใช้เครื่องบันทึกเสียงได้ เฉพาะช่วงเวลา 06:00-07:00 น.

9) ใบอนุญาต

ก. ใบอนุญาตซื้อขาย (Trading license) จากเจ้าหน้าที่ท้องถิ่น

ข. สำหรับผู้ประกอบกิจการรายใหม่จะต้องได้รับใบอนุญาตการเลี้ยงสัตว์ (Animal Husbandry Permits) จากกรมสัตว์ป่า

²⁰ Government of Malaysia, "Wildlife Conservation Act 2010 Section 10, Section 68," 2014, <https://storage.unitedwebnetwork.com/files/478/2bcd898fbf196a7cc36b99572fbc3a70.pdf>, accessed November 30, 2024.

²¹ The Wildlife Department under the Ministry of Tourism, "Swiftlet farming guidelines out," 2012, <http://www.dailyexpress.com.my/news.cfm?NewsID=82760>, accessed November 30, 2024.

ค. สำหรับผู้ประกอบการที่ต้องการขายรังนกแอนจะต้องได้รับใบอนุญาตผู้ประกอบการ (Animal Trader Permit) จากกรมสัตว์ป่า

ง. สำหรับผู้ประกอบการที่ต้องการนำเข้าหรือส่งออกรังนกแอนจะต้องได้รับใบอนุญาตนำเข้าและส่งออก (Permit for Bringing In and Permit for Bringing Out) จากกรมสัตว์ป่า

จ. ใบอนุญาตจะต้องต่ออายุเป็นประจำทุกปี

10) การย้ายลูกนกแอนหรือไข่ต้องได้รับอนุญาตจากกรมสัตว์ป่า

11) ผู้ประกอบการต้องเก็บบันทึกการเก็บ หรือกำจัดรังนกแอน

12) ผู้ประกอบการต้องมีแผนบริหารความเสี่ยง

13) ผู้ประกอบการที่ไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์เหล่านี้จะต้องระวางโทษปรับหรือจำคุกหรือทั้งจำทั้งปรับ

14) ผู้ประกอบการต้องปฏิบัติตามนี้

ก. เลี้ยงนกแอนให้สอดคล้องกับแนวปฏิบัติการเลี้ยงสัตว์ที่ดี (Good Animal Husbandry Practice: GAHP)

ข. ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่ส่วนราชการกำหนด

ค. ดูแลและเข้ารับการตรวจสุขภาพตามที่กำหนด

ง. ปฏิบัติตามคำสั่งอื่นใดตามที่หน่วยงานของรัฐกำหนดเป็นครั้งคราว

2.3.5 ระเบียบสุขอนามัยอาหาร พ.ศ.2552 (Food Hygiene Regulations 2009) รังของนกแอนกินรังจัดเป็นอาหาร ดังนั้นอาคารที่ใช้สำหรับจัดเตรียมหรือผลิต รังจึงเป็นสถานที่ผลิตอาหาร ผู้ประกอบการจึงต้องขอจดทะเบียนจัดตั้งเป็นสถานที่ผลิตอาหาร (Food Premises) ต่อกระทรวงสาธารณสุขตามระเบียบสุขอนามัยอาหาร พ.ศ.2552 (Food Hygiene Regulations 2009) ข้อ 3²²

2.3.6 ต้องได้การรับรองการปฏิบัติที่ดีในการผลิตอาหาร (Good Manufacturing Practices: GMP) เป็นระบบประกันคุณภาพและมาตรฐานในการผลิตอาหารเพื่อให้เกิดความปลอดภัยและมั่นใจต่อการบริโภค ตั้งแต่สถานประกอบการ โครงสร้างอาคาร วัตถุประสงค์กระบวนการผลิต มีระบบบันทึกข้อมูล ตรวจสอบ ติดตามคุณภาพผลิตภัณฑ์ มีระบบการจัดการที่ดีในเรื่องสุขอนามัยตามมาตรฐานสุขอนามัยที่ดี (Good Hygiene Practice: GHP) มีการควบคุมระบบการจัดการความปลอดภัยของอาหารที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล (Hazards Analysis and Critical Control Points: HACCP) มุ่งเน้นการป้องกันและควบคุมอันตรายที่อาจเกิดขึ้นในกระบวนการผลิตอาหารจะช่วยลดความเสี่ยงของการเกิดโรคที่มาจากอาหาร

²² Ibid.

2.3.7 ต้องขอจดทะเบียนสถานที่ผลิตรังนกแอ่นกินรังจากกรมปศุสัตว์ (Department of Veterinary Services: DVS) ตามกำหนดการของรัฐมนตรีของรัฐบาลกลาง (Schedule of the Ministers of the Federal Government Order 2009) ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการควบคุม ป้องกัน กำจัดโรคที่เกิดจากสัตว์และโรคติดเชื้อมาจากสัตว์สู่คน มีอำนาจตรวจสอบอาคารหรือสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ และควบคุมการนำเข้าและส่งออกสัตว์หรือผลิตภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสัตว์ ในกรณีผู้ประกอบการอาคารนกแอ่นกินรังที่ต้องการส่งออกจะต้องได้รับใบรับรองความปลอดภัย (Veterinary Health Mark Certification: VHM) จากกรมปศุสัตว์เพิ่มอีกด้วย²³

2.4 ผลการศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายไทยกับกฎหมายประเทศมาเลเซีย

การประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังในประเทศไทยนั้น มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอยู่หลายฉบับ ได้แก่ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 โดยกำหนดให้นกแอ่นกินรังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองเพราะเป็นสัตว์ที่มีความสำคัญต่อระบบนิเวศหรือมีจำนวนลดลงจนส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมซึ่งต้องได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งบทบัญญัติในมาตรา 12 ห้ามมิให้มีการล่า และมาตรา 17 ได้ห้ามมิให้บุคคลใดครอบครอง เว้นแต่ได้รับอนุญาตทำกิจการสวนสัตว์ หรือการครอบครองสัตว์ป่าคุ้มครองที่เพาะพันธุ์ได้ตามเงื่อนไขของกฎหมาย และตามมาตรา 14 วรรคสอง ได้ห้ามมิให้เก็บ ทำอันตราย หรือครอบครองรังของสัตว์ป่าคุ้มครอง เว้นแต่เป็นรังของสัตว์ป่าคุ้มครองที่รัฐมนตรีกำหนดและได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ ส่วนของรังนกแอ่นกินรังมีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่อง กำหนดชนิดสัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังได้ พ.ศ.2567 ข้อ 3 ได้กำหนดให้นกแอ่นกินรังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้เก็บ ทำอันตรายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังได้ โดยหากผู้ใดที่ประสงค์จะเก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของนกแอ่น ให้ยื่นคำขอรับใบอนุญาตต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชด้วยการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตให้เก็บ ทำอันตรายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าคุ้มครองที่ไม่ใช่สัตว์น้ำ พ.ศ.2567 ข้อ 4 ดังนั้นการเก็บรังนกแอ่นจึงสามารถทำได้โดยการขออนุญาตจากกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช แต่ในกรณีของการเลี้ยงหรือการเพาะพันธุ์เลี้ยงนกแอ่นกินรังนั้นยังไม่สามารถทำได้เนื่องจากนกแอ่นกินรังไม่ใช่สัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้มีการเพาะพันธุ์ได้

การประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังนั้นไม่มีกฎหมายกำหนดเรื่องการขออนุญาตประกอบกิจการไว้โดยเฉพาะ มีเพียงการขออนุญาตก่อสร้างอาคารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ และการขออนุญาตเก็บรังนกจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช ตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชด้วยการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตให้เก็บ ทำอันตรายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่า

²³ อมรรัตน์ อำนวยเสนา, “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการผลิตรังนกจากบ้านนกแอ่นกินรังในมาเลเซียและแนวทางการออกแบบกฎหมายควบคุมการผลิตของประเทศไทย,” 77.

คุ้มครองที่ไม่ใช่สัตว์น้ำ พ.ศ. 2567 ไม่มีการกำหนดพื้นที่ชัดเจนในการสร้างอาคารเพื่อประกอบกิจการจึงยังขาดการควบคุมดูแลให้อยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม และไม่ถือว่าเป็นการประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามที่กำหนดไว้ในประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2558 ออกตามความในมาตรา 31 พระราชบัญญัติการสาธารณสุขฯ จึงไม่ต้องขออนุญาตในการประกอบกิจการจากหน่วยงานส่วนท้องถิ่น หน่วยงานส่วนท้องถิ่นจึงไม่มีอำนาจโดยตรงในการควบคุมดูแล และเมื่อไม่ใช่กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพก็ไม่อยู่ภายใต้บังคับตามกฎหมายกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560 ที่จะเข้าไปควบคุมการตั้งสถานประกอบการให้มีระยะห่างจากพื้นที่สำคัญ เช่น โรงพยาบาล วัด และโรงเรียนได้

หน่วยงานท้องถิ่นทำได้เพียงใช้อำนาจในกรณีที่มีการร้องเรียนปัญหาโดยถือว่าเป็นเหตุเดือดร้อนรำคาญตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 มาตรา 25 และให้อำนาจเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการห้ามและระงับเหตุรำคาญ รวมถึงดูแลและบำรุงรักษาพื้นที่สาธารณะให้ปลอดจากเหตุรำคาญนั้นตามบทบัญญัติในมาตรา 26 และหากเหตุรำคาญเกิดขึ้นในสถานที่เอกชนเจ้าพนักงานท้องถิ่นมีอำนาจออกคำสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองดำเนินการแก้ไขภายในเวลาที่กำหนด และอาจจะบุนิแก้ไขหรือป้องกันเหตุรำคาญในอนาคตควบคุมเหตุรำคาญ เช่น กลิ่น เสียง มูลสัตว์ และปัญหาด้านสุขภาพของประชาชนได้ตามบทบัญญัติในมาตรา 28 ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าต้องมีการร้องเรียนมาจึงจะสามารถเข้าไปควบคุมปัญหาได้โดยประสานงานร่วมกับเจ้าพนักงานสาธารณสุข แต่ไม่มีหน่วยงานที่เข้ามาควบคุมดูแลในเรื่องนี้โดยตรงตั้งแต่เริ่มการประกอบกิจการและไม่สามารถเข้าไปดำเนินการตรวจสอบได้หากไม่มีการร้องเรียน จึงทำให้ยังขาดประสิทธิภาพในการควบคุมแก้ไขปัญหาลักษณะที่เกิดขึ้นในด้านสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม

ประเทศมาเลเซียมีการส่งเสริมการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นในลักษณะของการทำฟาร์มแบบอุตสาหกรรม จึงมีแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนให้สามารถกระทำได้อย่างถูกต้องภายใต้กฎหมายหลายฉบับ ในประเทศมาเลเซียนกแอ่นกินรังจัดเป็นสัตว์ป่าควบคุมตาม Wildlife Conservation Act 2010 และ Local Government Act 1976 ให้อำนาจรัฐบาลท้องถิ่นในการกำหนดกฎหมายและข้อบังคับเกี่ยวกับการจัดตั้งอาคารเพาะเลี้ยงนกแอ่น โดยการออกกฎหมายเป็นไปตามหลักเกณฑ์ในการควบคุมมลภาวะที่เกิดจากกิจการ รวมถึงเสียง กลิ่น และมูลสัตว์ ตาม Environmental Quality Act 1974 และมีการกำหนดเขตที่สามารถตั้งอาคารเลี้ยงนกแอ่นได้ เช่น ห้ามตั้งในพื้นที่ชุมชนเมือง ตาม Town and Country Planning Act 1976 และในประเทศมาเลเซียได้ให้อำนาจรัฐบาลท้องถิ่นในการออกกฎหมายมาควบคุมดูแล อีกทั้งมีบทลงโทษที่หนักหากมีการกระทำที่ฝ่าฝืนกฎหมาย

การประกอบกิจการอาคารรังนกแอ่นกินรังนั้นไม่มีการออกกฎหมายเฉพาะมีเพียงแนวทางปฏิบัติ (Guidelines for Swiftlet Farming Industry) ที่ออกโดยรัฐบาลท้องถิ่น แต่แนวทางปฏิบัติของประเทศมาเลเซียที่มีความชัดเจนโดยได้คำนึงถึงสภาพแวดล้อมและผลกระทบต่าง ๆ การทำฟาร์มนกแอ่นต้องมีการขออนุญาตการประกอบกิจการจากรัฐบาล

กลางและท้องถิ่นและให้หน่วยงานท้องถิ่นมีอำนาจโดยตรงในการตรวจสอบควบคุมดูแล มีการกำหนดมาตรฐานเฉพาะสำหรับอาคารนกแอ่น มีการกำหนดเขตพื้นที่ในการประกอบกิจการห้ามตั้งในเขตพื้นที่เมือง โรงพยาบาล โรงเรียน ชุมชน ต้องผ่านการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) มีข้อกำหนดเฉพาะสำหรับตัวอาคาร ทั้งแบบแปลนอาคาร การทำความสะอาด มีระเบียบควบคุมระบบกำจัดของเสีย จำกัดระดับเสียงและเวลาการใช้ลำโพง และนอกเหนือจากแนวทางปฏิบัติแล้วการประกอบกิจการอาคารรังนกแอ่นผู้ประกอบการจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกด้วยดังนี้

1. กฎหมายอาคารและสิ่งปลูกสร้าง (Uniform Building By-Law 1986)²⁴
2. พระราชบัญญัติการทำลายเชื้อโรคจากแมลง (Destruction of Disease-Bearing Insects Act 1975)²⁵
3. ระเบียบสุขอนามัยอาหาร พ.ศ.2552 (Food Hygiene Regulations 2009)²⁶
4. พระราชบัญญัติผังเมือง (Town and Country Planning Act 1976)²⁷
5. พระราชบัญญัติถนน การระบายน้ำ และอาคารสิ่งปลูกสร้าง (Street, Drainage And Building Act 1974)²⁸
6. พระราชบัญญัติคุ้มครองสัตว์ป่า (Protection of Wild Life Act, 1972)²⁹ ที่ใช้บังคับในการควบคุม คุ้มครอง อนุรักษ์ และจัดการสัตว์ป่าในมาเลเซีย ในบริเวณคาบสมุทรและเขตปกครองสหพันธรัฐลาบวน

2.5 ผลการศึกษาและวิเคราะห์ถึงปัญหาทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องในการควบคุมปัญหาที่เกิดจากการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรัง

เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ.2562 แล้วพบว่า การประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังนั้นผู้ประกอบการไม่ได้มีการเก็บ ดัก จับ ยิง ฆ่า หรือ

²⁴ Government of Malaysia, "UNIFORM BUILDING BY-LAW 1986," 2006, <https://www.slideshare.net/slideshow/ubbl-1984-pdf/62919452>, accessed November 30, 2024.

²⁵ Government of Malaysia, "DESTRUCTION OF DISEASE-BEARING INSECTS ACT 1975," 2006, <https://umresearch.um.edu.my/wp-content/uploads/2024/05/ACT-154-DESTRUCTION-OF-DISEASE-BEARING-INSECTS-ACT.pdf>, accessed November 30, 2024.

²⁶ Government of Malaysia, "Food Hygiene Regulations 2009," 2009, <https://faolex.fao.org/docs/pdf/mal91581.pdf>, accessed November 30, 2024.

²⁷ Government of Malaysia, "TOWN AND COUNTRY PLANNING ACT 1976," 2014, <https://tcclaw.com.my/wp-content/uploads/2020/12/Town-and-Country-Planning-Act-1976.pdf>, accessed November 30, 2024.

²⁸ Government of Malaysia, "STREET, DRAINAGE AND BUILDING ACT 1974," 2014, <https://www.ppj.gov.my/storage/7476/133---STREET%2C-DRAINAGE-AND-BUILDING-ACT-1974.pdf>, accessed November 30, 2024.

²⁹ Government of Malaysia, "PROTECTION OF WILD LIFE ACT 1972," 1972, <https://faolex.fao.org/docs/pdf/mal11322.pdf>, accessed November 30, 2024.

ทำอันตรายนกแอ่น แต่กลับดูแลนกแอ่นเป็นอย่างดี มีการสร้างอาคารให้มีความเหมาะสมกับการทำรังโดยเลียนแบบตามธรรมชาติ ผู้ประกอบการอาคารรังนกแอ่นจึงไม่มีความผิดตามมาตรา 12 อีกทั้งไม่ได้มีการ กักขัง จำกัดอาณาเขตให้อาหาร หรือทำการที่มีลักษณะเป็นการเลี้ยงนกแอ่น นกแอ่นสามารถบินเข้าออกได้อย่างอิสระ จึงไม่ถือเป็นการเลี้ยงหรือครอบครองนกแอ่นไว้ จึงไม่มีความผิดตามมาตรา 17 แต่หากผู้ประกอบการมีการเพาะพันธุ์หรือเลี้ยงนกแอ่นไว้เพื่อขยายพันธุ์ก็ย่อมมีความผิดในฐานดังกล่าว เพราะนกแอ่นไม่จัดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เพาะพันธุ์ได้ และผู้ประกอบการเก็บเฉพาะรังนกแอ่นไปขาย ไม่ได้มีการค้าหรือขายตัวนกแอ่นหรือซากนกแอ่น จึงไม่มีความผิดตามมาตรา 29

ในกรณีผู้ประกอบการเข้าไปเก็บและครอบครองรังของนกแอ่นนั้นปัจจุบันได้มีการออกประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเรื่องกำหนดชนิดสัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังได้ พ.ศ. 2567 ข้อ 3 กำหนดให้นกแอ่นกินรังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังได้โดยการขอใบอนุญาตจากกรมอุทยานสัตว์ป่าและพันธุ์พืชตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชว่าด้วยการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตให้เก็บทำอันตรายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าคุ้มครองที่ไม่ใช่สัตว์น้ำ พ.ศ.2567 ข้อ 4

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่าการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังไม่เป็นการกระทำที่ผิดตามพระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 และไม่ต้องมีการขออนุญาตในการประกอบกิจการอาคารนกแอ่น ดังนั้นจึงยังไม่มี การควบคุมดูแลตั้งแต่เริ่มการประกอบกิจการมีเพียงการขออนุญาตก่อสร้างอาคารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารฯ และการขออนุญาตเก็บรังนกจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชว่าด้วยการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตให้เก็บทำอันตรายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าคุ้มครองที่ไม่ใช่สัตว์น้ำ พ.ศ.2567 เท่านั้น ซึ่งก็ไม่ได้มาควบคุมดูแลในส่วนของความเหมาะสมของตัวอาคาร ระบบการจัดการของเสีย กลิ่น เสียงแต่อย่างใด อีกทั้งการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกินรังนั้นไม่ถือเป็นกิจการอันอาจก่อให้เกิดอันตรายต่อสุขภาพ ประเภทเลี้ยงสัตว์ เนื่องจากนกแอ่นไม่ใช่สัตว์ที่สามารถเลี้ยงหรือเพาะพันธุ์ได้และการที่ผู้ประกอบการสร้างอาคารให้นกเข้ามาทำรังนั้นก็ไม่ได้มีการให้อาหารหรือกักขังนกไว้แต่อย่างใดจึงยังมีอิสระตามธรรมชาติ ดังนั้นจึงเป็นช่องว่างของกฎหมายที่ทำให้ผู้ประกอบการไม่ต้องขออนุญาตในการประกอบกิจการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2558 ออกตามความในมาตรา 31 พระราชบัญญัติการสาธารณสุขฯ และทำให้หน่วยงานของรัฐไม่สามารถเข้าไปควบคุมได้ตามกฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2560 ดังนั้นหากเกิดปัญหาผลกระทบต่อประชาชนในชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียงแล้วมีการร้องเรียนต่อหน่วยงานของรัฐจึงจะเข้าไปจัดการแก้ไขปัญหาโดยถือว่าเป็นเหตุเดือดร้อน

รำคาญที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานในการออกคำสั่งให้แก้ไข แต่ก็ไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจนและไม่มีมาตรการในการเยียวยาต่อผู้ที่ได้รับผลกระทบ

2.6 ผลการศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเกี่ยวข้องกับการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

การประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกึ่งมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องของหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2561 แต่ยังไม่มีความหมายเฉพาะมาควบคุมดูแลการประกอบกิจการตั้งแต่การขออนุญาตประกอบกิจการ การดำเนินกิจการที่ต้องไม่ทำให้เกิดผลกระทบหรืออันตราย และการเพิกถอนใบอนุญาต เพื่อให้มีการควบคุมดูแลมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังไม่มีข้อกำหนดหน่วยงานเฉพาะที่รับผิดชอบกำกับดูแลโดยตรงมีเพียงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแต่ละส่วน เช่น การขออนุญาตสร้างอาคารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคารแต่ไม่มีการกำหนดมาตรฐานสำหรับการทำอาคารนกแอ่นไว้โดยเฉพาะ การขออนุญาตเก็บรังนกจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช นั้นก็เพื่อควบคุมดูแลในส่วนของนกแอ่นให้เหมาะสมไม่กระทบต่อระบบนิเวศของนกแอ่นและการขยายพันธุ์เท่านั้น แต่ในกรณีที่มีการประกอบกิจการนั้นได้ส่งผลกระทบต่อสาธารณสุขก่อความเดือดร้อนรำคาญ เช่น กลิ่นมูลนก เสียงรบกวน และเชื้อโรคต่อประชาชนหรือชุมชน นั้นยังไม่ได้มีกฎหมายที่ชัดเจนในการควบคุมดูแล หน่วยงานท้องถิ่นไม่มีอำนาจในการตรวจสอบการประกอบกิจการ และไม่มีการกำหนดรายละเอียดหน้าที่ไว้โดยชัดเจนทำให้การควบคุมดูแลขาดเอกภาพและขาดประสิทธิภาพ หน่วยงานท้องถิ่นทำได้เพียงใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติสาธารณสุขฯ ออกคำสั่งมาควบคุมดูแลในกรณีที่มีการร้องเรียนเหตุเดือดร้อนรำคาญ

ผู้วิจัยเห็นว่าควรปรับปรุงแก้ไขกฎหมายโดยยังคงกำหนดให้นกแอ่นกึ่งเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เลี้ยงหรือเพาะพันธุ์ได้ตามกฎหมายเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงนกแอ่นกึ่งเป็นธุรกิจเชิงพาณิชย์เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชน และยังเป็นการช่วยขยายพันธุ์และเพิ่มจำนวนประชากรของนกแอ่นกึ่งให้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย อีกทั้งหากมีการขออนุญาตประกอบกิจการรัฐจัดเก็บค่าธรรมเนียมแล้วนารายได้นั้นไปดูแลประชาชนหรือพัฒนาประเทศ และหากนกแอ่นกึ่งรังสามารถเลี้ยงหรือเพาะพันธุ์ได้รัฐจะสามารถเข้าไปควบคุมดูแลการประกอบกิจการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นเพราะจะถือว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2558 ประเภทกิจการที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง (1) การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิด ซึ่งให้อำนาจหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่น เพื่อควบคุมกำกับกิจการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นได้ โดยต้องขออนุญาตการประกอบกิจการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นมีการออกข้อบัญญัติที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน หรือรัฐควรตรากฎหมายเฉพาะเพื่อให้มีการควบคุมการประกอบกิจการอย่างมีประสิทธิภาพ โดยนำแนวทางปฏิบัติของประเทศมาเลเซียมาเป็นหลักเกณฑ์ใน

การยกร่างกฎหมาย เนื่องจากเป็นประเทศที่มีการส่งออกแรงงานที่ใหญ่เป็นอันดับสองของโลก และมีการอนุญาตให้ทำกิจการเป็นฟาร์มนกแอ่นในรูปแบบอุตสาหกรรมโดยมีการกำหนดแนวทางปฏิบัติไว้อย่างชัดเจนเป็นระบบทั้งในเรื่องการควบคุมตัวอาคาร การดูแลเลี้ยงนก และการเก็บรังนก ทำให้การประกอบกิจการนกแอ่นของประเทศมาเลเซียมีประสิทธิภาพและลดข้อพิพาทในชุมชน

3. สรุปและข้อเสนอแนะ

3.1 สรุป

จากการวิจัยพบว่า ปัจจุบันการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกึ่งรังได้รับความนิยมมากขึ้นเพราะรังนกแอ่นกึ่งรังมีมูลค่าสูงสร้างรายได้จำนวนมากแก่ผู้ประกอบการ โดยส่วนใหญ่จะสร้างอาคารในเขตพื้นที่ชุมชน ทำให้ส่งผลกระทบต่อด้านสุขอนามัยและสิ่งแวดล้อมต่อประชาชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อนเสียหายจาก กลิ่น เสียง เชื้อโรค จากการวิจัยพบว่าในประเทศไทยยังไม่มีกฎหมายเฉพาะมาควบคุมดูแลการประกอบกิจการอาคารนกแอ่น โดยตรงมีเพียงการบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562 พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535 พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 ซึ่งไม่ได้เป็นกฎหมายเฉพาะในเรื่องนี้โดยตรงทำให้ยังขาดการควบคุมดูแลที่มีประสิทธิภาพ

การประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกึ่งรังยังไม่มีกฎหมายกำหนดให้ต้องขออนุญาตประกอบกิจการมีเพียงการขออนุญาตก่อสร้างอาคารจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522 และการขออนุญาตเก็บรังนกจากกรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่า และพันธุ์พืชตามระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชว่าด้วยการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตให้เก็บทำอันตรายหรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าคุ้มครองที่ไม่ใช่สัตว์น้ำ พ.ศ.2567 เท่านั้น การสร้างอาคารจึงยังไม่มีกฎหมายมาควบคุมให้ตั้งอยู่ในสถานที่เหมาะสม และยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานเฉพาะมาควบคุมอาคาร ทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ นำมาสู่ข้อร้องเรียนให้หน่วยงานของรัฐเข้าไปดูแลแก้ไขทั้งเรื่อง มลพิษ กลิ่น เสียง เชื้อโรค หน่วยงานรัฐก็ใช้อำนาจเข้าไปตรวจสอบได้ตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 ในกรณีที่ดีถือว่าเป็นเหตุเดือดร้อนรำคาญเท่านั้น ซึ่งทำได้เพียงการออกคำสั่งให้ปรับปรุงแก้ไขหรือระงับเหตุรำคาญนั้นแต่ไม่สามารถเข้าไปควบคุมดูแลการประกอบกิจการได้ทั้งหมด ผู้วิจัยจึงเห็นว่าควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยการตรากฎหมายมาบังคับใช้ในการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นเป็นการเฉพาะ

3.2 ข้อเสนอแนะ

ผู้เขียนจึงเสนอแนะแนวทาง

3.2.1 ควรปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติสัตว์ป่าสงวนและสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ.2562 โดยกำหนดให้นกแอ่นกึ่งรังเป็นสัตว์ป่าคุ้มครองชนิดที่เลี้ยงหรือเพาะพันธุ์ได้ตามกฎหมายเพื่อส่งเสริมการเลี้ยงนกแอ่นกึ่งรังเป็นธุรกิจเชิงพาณิชย์เพื่อสร้างรายได้ให้กับชุมชนและประเทศ

แล้วรัฐจัดเก็บค่าธรรมเนียมหรืออากรจากการประกอบกิจการ ซึ่งหากสามารถเลี้ยงหรือเพาะพันธุ์ได้รัฐก็สามารถเข้าไปควบคุมการประกอบกิจการได้เพราะจะถือว่าเป็นกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพตามประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง กิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ.2558 ประเภทกิจการที่เกี่ยวกับสัตว์เลี้ยง (1) การเพาะพันธุ์ เลี้ยง และการอนุบาลสัตว์ทุกชนิด ซึ่งให้อำนาจหน่วยงานของรัฐหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถออกข้อบัญญัติท้องถิ่นเพื่อควบคุมกำกับการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นได้ โดยต้องขออนุญาตการประกอบกิจการจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และให้ท้องถิ่นมีการออกข้อบัญญัติท้องถิ่นที่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

3.2.2 ควรตรากฎหมายเฉพาะมาควบคุมการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกึ่งรัง “พระราชบัญญัติว่าด้วยการประกอบกิจการอาคารนกแอ่นกึ่งรัง พ.ศ. ...” โดยกำหนดรายละเอียดให้ชัดเจน ดังนี้

- 1) กำหนดลักษณะของกิจการให้ชัดเจน เพื่อจำแนกระหว่างรังนกบ้านกับรังนกธรรมชาติ
- 2) กำหนดหน่วยงานที่รับผิดชอบโดยอาจมอบหมายให้หน่วยงานท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบออกใบอนุญาตควบคุมดูแลการประกอบกิจการในพื้นที่
- 3) การขอใบอนุญาต กำหนดเงื่อนไข คุณสมบัติผู้ขอใบอนุญาต ขั้นตอนวิธีการขอรับใบอนุญาต ค่าธรรมเนียม
- 4) กำหนดสถานที่ตั้งกิจการ โดยต้องอยู่ห่างจากชุมชน โรงเรียน โรงพยาบาล และสถานที่สาธารณะ เป็นไปตามบทบัญญัติพระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2562
- 5) กำหนดมาตรฐานการควบคุมอาคารทั้งภายนอกให้มีโครงสร้างที่ปลอดภัย และภายในอาคารมีระบบการกำจัดกลิ่น มูลนก เพื่อป้องกันการแพร่กระจายของเชื้อโรค มาตรฐานเรื่องเสียงรบกวน มีการควบคุมผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมและสุขภาพกำหนดให้ผู้ประกอบกิจการต้องทำรายงานการประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม (EIA) สำหรับอาคารที่มีขนาดใหญ่ มีการขออนุญาตการก่อสร้างตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522
- 6) ให้อำนาจหน่วยงานของรัฐในการเข้าตรวจสอบประเมินคุณภาพอาคาร และระบบการจัดการภายในอาคารด้านสุขอนามัยตามระยะเวลาที่กำหนด โดยควรกำหนดให้ตรวจสอบทุกปี
- 7) บทลงโทษ การเพิกถอนใบอนุญาต ในกรณีผู้ประกอบการฝ่าฝืนกฎหมาย
- 8) การจัดการข้อร้องเรียน การเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบ การตั้งกองทุนชดเชยผู้ที่ได้รับผลกระทบจากการประกอบกิจการ

3.2.3 ในการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการเก็บข้อมูลจากผู้ประกอบกิจการ ประชาชนในพื้นที่ที่มีการประกอบกิจการอาคารบ้านนกแอ่นกึ่งรัง รวมไปถึงเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้มีการบูรณาการแก้ไขปัญหาอย่างเป็นระบบ

บรรณานุกรม

- กฎกระทรวงกำหนดให้สัตว์ป่าบางชนิดเป็นสัตว์ป่าคุ้มครอง พ.ศ.2567. ข้อ 3. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 141 ตอนที่ 58 ก (24 กันยายน 2567): 34.
- กฎกระทรวงควบคุมสถานประกอบกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2560. ข้อ 5 ข้อ 6. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 134 ตอนที่ 80 ก (4 สิงหาคม 2560): 15.
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 47 (พ.ศ. 2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522. ข้อ 3. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 114 ตอนที่ 52 ก (2 ตุลาคม 2540): 1.
- นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์, แสงสรรค์ ภูมิสถาน, ยุทธพงศ์ คำศรีสุข, ธนิต สำลึงค์ และพฤทธิ ราศรี. “ความรู้พื้นฐานด้านนกแอ่นกินรังเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน.” วารสารวนศาสตร์ไทย 40, ฉ.1 (มกราคม-มิถุนายน 2564): 170-171.
- ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เรื่องกำหนดชนิดสัตว์ป่าคุ้มครองที่อนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังได้ พ.ศ.2567. ข้อ 3. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 141 ตอนพิเศษ 324 ง (26 พฤศจิกายน 2567): 63.
- ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเรื่องกิจการที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ พ.ศ. 2558. ข้อ 3. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 132 ตอนพิเศษ 165 ง (17 กรกฎาคม 2558): 16.
- พระราชบัญญัติการผังเมือง พ.ศ.2562. มาตรา 37. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 71 ก (29 พฤษภาคม 2562): 27.
- พระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ.2535. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 109 ตอนที่ 38 (5 เมษายน 2535): 27.
- พระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522. มาตรา 21 มาตรา 65. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 96 ฉบับพิเศษ ตอนที่ 80 (14 พฤษภาคม 2522): 1.
- พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ.2562. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 136 ตอนที่ 71 ก (29 พฤษภาคม 2562): 104.
- ภัทรพร วันวงศ์. “ปัญหาการกำกับดูแลการเก็บรังนกแอ่นจากสิ่งปลูกสร้างของเอกชน.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชากฎหมายการเงินและภาษีอากร คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 2558.
- ระเบียบกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืชว่าด้วยการขอรับใบอนุญาต และการออกใบอนุญาตให้เก็บ ทำอันตราย หรือมีไว้ในครอบครองซึ่งรังของสัตว์ป่าคุ้มครองที่ไม่ใช่สัตว์น้ำ พ.ศ.2567. ข้อ 4. ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 141 ตอนพิเศษ 323 ง (25 พฤศจิกายน 2567): 29.

สภาผู้แทนราษฎร. “กระทู้ถามแยกเฉพาะที่ 361/ร.” 2565.

https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/146/T_0041.PDF.

สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2567.

สำนักงานส่งเสริมการค้าในต่างประเทศ ณ เมืองหนานหนิง. “คู่แข่งไทยในตลาดจีนเพิ่มขึ้น รังนกเวียดนามลือตแรกได้นำเข้าสู่ตลาดจีนอย่างเป็นทางการแล้ว.” 2566.

<https://www.ditp.go.th/post/155978>. สืบค้นเมื่อ 7 ธันวาคม 2567.

สำนักหอสมุดและศูนย์สารสนเทศวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. “ฐานข้อมูลส่งเสริมและยกระดับคุณภาพสินค้า OTOP.” 2567.

<http://otop.dss.go.th/index.php/en/knowledge/informationrepack/343-edible-bird-s-nest?showall=&start=12>. สืบค้นเมื่อ 6 ธันวาคม 2567.

อมรรัตน์ อำมาตเสนา. “มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับกระบวนการผลิตรังนกจากบ้านนกแอ่นกินรังในมาเลเซีย และแนวทางการออกแบบกฎหมายควบคุมการผลิตของประเทศไทย.” *วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี* 11, ฉ.1 (มกราคม - มิถุนายน 2566): 73.

โอภาส ขอบเขตต์. *นกในเมืองไทย เล่ม 2*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะวนศาสตร์ ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้, 2542. อ้างถึงใน นันทชัย พงศ์พัฒนานุรักษ์, แสงสรรค์ ภูมิสถาน, ยุทธพงศ์ คำศรีสุข, ธนิต สำลิวงค์, และพฤทธิ ราศรี. “ความรู้พื้นฐานด้านนกแอ่นกินรังเพื่อส่งเสริมการใช้ประโยชน์ความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน.” *วารสารวนศาสตร์ไทย* 40, ฉ.1 (มกราคม-มิถุนายน 2564): 169-175.

Government of Malaysia. “*DESTRUCTION OF DISEASE-BEARING INSECTS ACT 1975.*” 2006.

<https://umresearch.um.edu.my/wp-content/uploads/2024/05/ACT-154-DESTRUCTION-OF-DISEASE-BEARING-INSECTS-ACT.pdf>. accessed November 30, 2024.

Government of Malaysia. “*Environmental Quality Act 1974 Section 21, Section 22, Section 23.*” 2001. https://ewaste.doe.gov.my/wp-content/uploads/2020/12/Environmental_Quality_Act_1974_-_ACT_127.pdf. accessed November 30, 2024.

Government of Malaysia. “*Food Hygiene Regulations 2009.*” 2009.

<https://faolex.fao.org/docs/pdf/mal91581.pdf>. accessed November 30, 2024.

Government of Malaysia. “*Local Government Act 1976 Section 72, Section 107.*” 2012. <https://faolex.fao.org/docs/pdf/mal130371.pdf>. accessed November 30, 2024.

- Government of Malaysia. “*PROTECTION OF WILD LIFE ACT 1972.*” 1972.
<https://faolex.fao.org/docs/pdf/mal11322.pdf>. accessed November 30, 2024.
- Government of Malaysia. “*STREET, DRAINAGE AND BUILDING ACT 1974.*” 2014.
<https://www.ppj.gov.my/storage/7476/133---STREET%2C-DRAINAGE-AND-BUILDING-ACT-1974.pdf>. accessed November 30, 2024.
- Government of Malaysia. “*TOWN AND COUNTRY PLANNING ACT 1976.*” 2014.
<https://tcclaw.com.my/wp-content/uploads/2020/12/Town-and-Country-Planning-Act-1976.pdf>. accessed November 30, 2024.
- Government of Malaysia. “*UNIFORM BUILDING BY-LAW 1986.*” 2006.
<https://www.slideshare.net/slideshow/ubbl-1984-pdf/62919452>.
accessed November 30, 2024.
- Government of Malaysia. “*Wildlife Conservation Act 2010 Section 10, Section 68.*” 2014.
<https://storage.unitedwebnetwork.com/files/478/2bcd898fbf196a7cc36b99572fbc3a70.pdf>. accessed November 30, 2024.
- The Wildlife Department under the Ministry of Tourism. “*Swiftlet farming guidelines out.*” 2012. <http://www.dailyexpress.com.my/news.cfm?NewsID=82760>,
accessed November 30, 2023.